

18 998

Aanvulling van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek (Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw B.W. (elfde gedeelte))

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE BIJZONDERE COMMISSIE VOOR DE HERZIENING VAN HET BURGERLIJK WETBOEK¹ Vastgesteld 20 november 1990

De Bijzondere Commissie voor de herziening van het Burgerlijk Wetboek brengt als volgt verslag uit van haar voorlopige bevindingen omtrent dit wetsvoorstel.

Algemeen

1. De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVVR) heeft in een brief van 3 oktober 1984 uitvoerig en kritisch commentaar gegeven op het ontwerp-wetsvoorstel overgangsrecht. De brief was gericht aan het Ministerie van Justitie, Stafafdeling Wetgeving Nieuw BW. Bij de NVVR bestaat de indruk dat tengevolge van een aantal, hier niet nader te omschrijven omstandigheden en/of misverstanden, met haar commentaar bij de (verdere) voorbereiding en parlementaire behandeling van het wetsvoorstel geen rekening is gehouden. De Commissie meent inmiddels te weten dat deze indruk niet juist is en zou het op prijs stellen indien de Minister in de memorie van antwoord – en daarmee officieel en voor iedereen kenbaar – zou willen uiteenzetten of en, indien ja, in hoeverre het commentaar van de NVVR de gedachtenvorming omtrent het onderhavige wetsvoorstel mede heeft bepaald.

2. Een kwestie die niet direkt tot het overgangsrecht behoort, maar naar het oordeel van de commissie wel in verband daarmee aandacht verdient, is de volgende. Het nieuwe, materiële recht als geheel is moeilijk. Velen zullen een betrekkelijk lange tijd nodig hebben om er in thuis te geraken, met name wat betreft de diepere samenhang van de bepalingen. Veel vragen zullen pas in de rechtspraak worden beslist. In het bijzonder voor degenen die zich (beroepshalve) bezighouden met het regelen van duurverhoudingen, brengt dit veel onzekerheid mee. Men kan en zal zich op onderdelen vergissen in wat rechtens is, hoe zorgvuldig men ook te werk gaat. De PG Invoeringswet van de boeken 3, 5 en 6 staat vol voorbeelden van meningen van auteurs die niet (helemaal) juist bleken.

De vraag is of wanneer achteraf anders wordt geoordeeld dan vooraf redelijkerwijs naar de toenmalige stand van wetgeving, literatuur en

* Het vorige stuk is verschenen onder nr. 265 van vergaderjaar 1988–1989

¹ Samenstelling:

Leden: Michiels van Kessenich-Hoogendam (CDA), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Heijne Makkreel (VVD), voorzitter, Glastra van Loon (D66), De Gaay Fortman (Groen Links), Barendregt (SGP), Schuurman (RPF), Van der Jagt (GPV)

rechtspraak was te voorzien, de gevolgen hiervan ten laste van een van de partijen moeten komen (c.q. van de adviseur) of dat partijen elkaar mogen houden aan wat ze contractueel hebben afgesproken. Er zijn twee manieren om dit laatste te bereiken: de eerste is door meer ruimte te geven dan thans het geval is aan het leerstuk van de rechtsdwaling; de tweede is door rechterlijke beslissingen in voorkomende gevallen te gieten in de vorm van prospective rulings: rechtens is het zus of zo, maar voor dit concrete geval uit het verleden verbinden wij er nog geen gevolgen aan. Voorwaarde is uiteraard dat ook dan partijen c.q. de adviseur hebben (heeft) gehandeld in overeenstemming met wat redelijkerwijs kenbaar was volgens de toenmalige stand van wetgeving, rechtspraak en literatuur. Met name wanneer het concrete geval model staat voor een bepaald, veelvuldig voorkomend type geval, lijkt de figuur van de prospective ruling uitkomst te bieden (en gelegenheid te geven tot aanpassing van de contracten). In typisch individuele gevallen zal een oprekken van de figuur van de rechtsdwaling voldoende zijn.

De commissie zou gaarne de visie van de minister omtrent het voorafgaande vernemen. Zij tekent hierbij aan dat de problematiek zich niet alleen voordoet bij dwingend recht. Ook de beslissing niet af te wijken van een regel van aanvullend recht kan zijn ingegeven door de betekenis die men aan deze regel volgens de toenmalige stand van wetgeving, rechtspraak en literatuur mocht toekennen.

3. Het overgangsrecht wordt door velen als moeilijk ervaren. Of dit terecht is of niet, laat de commissie in het midden: zij constateert het als feit. Uitgaande hiervan heeft de commissie zich afgevraagd of de wetgever de rechtspraktijk niet (extra) behulpzaam kan zijn. De commissie noemt in dit verband twee mogelijkheden. De eerste is het ontwerpen van een check-list van stappen voor «normale» gevallen van overgangsrecht, d.w.z. voor gevallen die niet zodanig gecompliceerd zijn dat ze slechts na zeer diepgaande studie van de grondslagen van het overgangsrecht kunnen worden opgelost. De commissie probeert een dergelijke check-list:

a. Vaststellen of zich een overgangsrechtelijke vraag voordoet, t.w. of sprake is van een over het tijdstip van inwerkingtreding heen lopende rechtspositie of rechtsverhouding en of het nieuwe recht anders is dan het huidige recht;

b. Bezien of de overgangsrechtelijke vraag betrekking heeft op de materie van het NBW, WvK, FW, WvBR of een van de vele andere wetten. Afhankelijk hiervan weet men of men moet zoeken in de OW I (de materie van het onderhavige wetsvoorstel) of in de OW II (de materie van Invoeringswet, deel 12);

c. Zoeken of er een bijzondere regel bestaat voor de oplossing van de overgangsrechtelijke vraag. OW I zal door zijn omvang meer zoektijd vergen dan OW II, maar de indeling van de bepalingen in titels die corresponderen met de boeken 3, 5, 6 en 7 zal al enig soelaas bieden. Voorts wordt, wat betreft de afzonderlijke boeken, zoveel mogelijk de volgorde van de artikelen aangehouden. Tenslotte zal ook in de literatuur het zoekwerk worden vergemakkelijkt door beschouwingen over samenhangende overgangsbepalingen voor bepaalde problemen.

d. Is er geen bijzondere regel van overgangsrecht in OW I of OW II, dan raadplege men de algemene bepalingen van artikel 68a-75 OW I, alsmede de bijzondere bepalingen met een meer algemeen karakter, zoals artikel 79-81 (rechtshandelingen) en artikel 173 (aansprakelijkheid/schadevergoeding).

Uiteraard moet wel wanneer het antwoord op c positief is, de norm van artikel 75 in beschouwing worden genomen. Voorts is het mogelijk om c en d om te draaien, althans voorzover het de artikelen 71/74 (j^o 79/81) OW I en artikel 2 OW II betreft. Alleen moeten dan bij een negatief antwoord én bij het ontbreken van een bijzondere bepaling, de algemene bepalingen opnieuw worden geraadpleegd, zij het dan alleen nog maar artikel 68a en 69 (j^o 75).

De commissie zou gaarne van de Minister vernemen of de door haar geprobeerde check-list van stappen voor «normale» gevallen van overgangsrecht juist is c.q. spoort met de bedoelingen van de Minister. Een andere vraag in dit verband is of men kan zeggen dat wanneer geen bijzondere regel van overgangsrecht is aan te wijzen in OW I en OW II, onmiddellijke werking moet worden aangenomen (m.a.w. dat eerbiedigende werking, terugwerkende kracht en uitgestelde werking moeten blijken uit de bijzondere bepalingen).

4. De tweede mogelijkheid om de rechtspraak behulpzaam te zijn bij de dagelijkse omgang met het overgangsrecht is de volgende. Wessels heeft in zijn boek, *Overgangsrecht Nieuw BW in kort bestek*, 1990 in bijlage 8 tabellen ontwikkeld waarin per materieelrechtelijk artikel de corresponderende overgangsbepaling wordt vermeld (t.a.p., p. 129-140). Nieuwenhuis-Stolker-Valk, *Nieuw Burgerlijk Wetboek. Tekst en commentaar*, 1990, hebben iets soortgelijks gedaan: aan het einde van de bespreking van ieder artikel van de in te voeren boeken 3, 5, 6 en 7 NBW is het overgangsrecht vermeld.

De commissie is van mening dat de Minister de rechtspraak een zeer grote dienst zou bewijzen wanneer hij bereid zou zijn ófwel zelf dergelijke tabellen te doen vervaardigen ófwel aan te geven of en, indien ja, in hoeverre de overgangsrechtelijke verwijzingen van Wessels en Nieuwenhuis c.s. juist zijn. In het bijzonder ten aanzien van het boek van Nieuwenhuis c.s. zou dit van groot belang zijn: het boek bestrijkt het per 1 januari 1992 in te voeren recht volledig en heeft thans reeds een in de juridische wereld ongekend groot aantal lezers.

Het overgangsrecht voor in de praktijk belangrijke onderdelen van het recht: vragen en casusposities

5. De commissie hecht, naast theoretische zuiverheid en consequente vormgeving van de algemene beginselen en uitgangspunten, sterk aan het inzichtelijk maken van de praktische hantering van het overgangsrecht. Met het oog hierop heeft zij geprobeerd een aantal onderdelen van het recht, waarmee de praktijk na invoering van het NBW onvermijdelijk en vaak zal worden geconfronteerd, overgangsrechtelijk «door te lichten» en daarover vragen en casusposities te formuleren. De antwoorden van de Minister kunnen, zo verwacht zij, houvast bieden bij de oplossing van de meest voorkomende gevallen van overgangsrecht, waarmee de gemiddelde praktijkjurist wordt geconfronteerd. De gevallen die de commissie aan de orde stelt, zijn achtereenvolgens:

- lopende procedures
- nietigheden en vernietigbaarheden van rechtshandelingen
- wanprestatie en verzuim (algemeen en bij koop)
- onrechtmatige daad: aansprakelijkheid en schadevergoeding
- termijnen
- algemene voorwaarden
- onvoorziene omstandigheden
- artikel 3:86 e.v. (het nieuwe artikel 2014 en 1910 BW)
- hypotheekrecht
- zekerheden, voorrechten en kredietverkeer: de onderlinge verhouding van crediteuren.

6. Lopende procedures

Partijen krijgen ingevolge artikel 74 lid 2 OW I de gelegenheid hun stellingen aan te passen.

a. Dienen partijen hier zelf om te vragen of moet de rechter dit ambtshalve op 1 januari 1992 doen?

b. Gesteld dat de rechter op basis van artikel 48 Rv de grondslag van de vordering aanvult met een onderdeel van het nieuwe recht, waarover geen van partijen zich in de procedure heeft uitgelaten, dient de rechter partijen dan daartoe alsnog ambtshalve de gelegenheid te geven?

c. Aannemelijk is dat wanneer de aanpassing van de stellingen aan het nieuwe recht leidt tot een vermeerdering of verandering van eis, niet wordt getoetst aan artikel 134 Rv. Deelt de Minister deze mening van de commissie?

d. Maakt het voor het antwoord op vraag c verschil of wat als aanpassing aan het nieuwe recht wordt gepresenteerd, wellicht reeds verdedigbaar was als oud recht (al of niet bij wege van anticipatie)? Indien ja, bestaat dan niet het risico dat moeizame discussies moeten plaatsvinden over wat geldend recht was?

e. Aannemelijk is volgens de commissie voorts dat de rechter, indien hij gelegenheid geeft tot het aanpassen van stellingen, niet gebonden is aan eerdere eindbeslissingen, bewijslastverdelingen, verzoeken tot in het geding brengen van stukken (artikel 19a Rv) e.d.m. Deelt de Minister ook deze mening van de commissie?

f. Behoort tot het aanpassen van de stellingen en conclusies van artikel 74 lid 2 OW I ook het, in voorkomend geval, mogen instellen van incidenteel appel of van een vordering in reconventie buiten de tijdstippen genoemd in artikel 339 lid 2 Rv resp. artikel 251 Rv?

7. Nietigheden en vernietigbaarheden van rechtshandelingen

De commissie stelt voorop dat naar haar oordeel het stelsel van artikel 79-81 OW I met betrekking tot onaantastbare, nietige of vernietigbare rechtshandelingen naar oud en nieuw recht helder is, veel helderder dan de oorspronkelijk gekozen opzet. Terecht is, algemeen gezegd, gekozen voor eerbiedigende werking t.a.v. de thans onaantastbare rechtshandelingen en voor het laten profiteren van het liberalere regime naar nieuw recht ten aanzien van de thans nietige of vernietigbare rechtshandelingen (met behoud van rechten van derden). Een paar vragen slechts:

a. Artikel 79 OW I omvat ook gevallen waarin naast of in de plaats van een gebrek dat de rechtshandeling reeds naar oud recht aankleefde, het nieuwe recht een nieuwe grond van nietigheid of vernietigbaarheid bevat. De commissie zou gaarne van de Minister een (aantal) voorbeeld(en) vernemen van deze categorie gevallen. Zelf dacht zij aan artikel 5:87 en 5:98, maar zij is hiervan niet zeker.

b. Artikel 80 lid 1 OW I betreft de gevallen van vernietigbaarheid naar oud recht en geldigheid naar nieuw recht. Voor deze gevallen geldt met onmiddellijke ingang het nieuwe recht. Lopende procedures verliezen hun zin en kunnen dus worden gestaakt. Bij de commissie rees de vraag

wie de kosten van de procedure betaalt. Kunnen partijen doorprocederen over de kosten en van de rechter in dit verband een uitspraak vragen wie naar oud recht gelijk had?

c. Artikel 80 lid 2 OW I betreft de gevallen van vernietigbaarheid naar oud recht en nietigheid naar nieuw recht. Ook voor deze gevallen geldt met onmiddellijke ingang het nieuwe recht. Lopende procedures tot vernietiging verliezen ook hier hun zin. Hierbij kan dezelfde vraag worden gesteld als hiervoor onder b omschreven.

8. Wanprestatie en verzuim (algemeen en bij koop)

a. Hoe oordeelt de Minister over de kritiek van mr. T.W.H.E. Schmitz, Artikel 196 Overgangswet NBW, een al te bijzondere regeling?, in: Rechterlijke macht en Nieuw BW, BW-krant Jaarboek 1990, p. 79-93, inhoudende – kort gezegd – dat zij zich afvraagt of het niet beter is te kiezen voor een regeling analoog aan artikel 182 OW I?

b. Aan de hand van een casus op p. 84-85 van haar bijdrage, geeft Schmitz als haar mening dat naast artikel 196 OW I geen plaats is voor artikel 69 OW I. Deelt de Minister dit standpunt?

c. Op blz. 89-90 stelt Schmitz dat wanneer een koopovereenkomst vóór 1 januari 1992 is gesloten en de niet-nakoming van een verplichting vindt eveneens voor die datum plaats, het huidige recht van toepassing is, ook voor wat betreft de exceptio non adimpleti contractus. De commissie vraagt zich af of, gelet op artikel 180 OW I, dit standpunt juist is. Gaarne verneemt zij de mening van de Minister in dezen.

Andere casusposities die de commissie aan de Minister wil voorleggen, zijn de navolgende:

d. Gesteld dat A ten behoeve van zijn restaurant in oktober 1991 een vaatwasmachine koopt. De machine gaat tengevolge van een verborgen gebrek op 3 januari 1992 stuk. A moet extra kosten maken. Geldt dan voor de gehele afwikkeling van het geschil – verzuim, ingebrekestelling, wanprestatie of verborgen gebreken, ontbinding, schadevergoeding enz. – het huidige recht?

e. Hetzelfde geval als onder d, met dit verschil dat de machine al in december 1991 een keer stuk gaat, gerepareerd wordt, daarna weer stuk gaat in januari 1992, weer wordt gerepareerd en zo nog een paar keer totdat A in juni 1992 zegt er genoeg van te hebben en van de koop af te willen c.q. een nieuwe machine te wensen. Welk recht geldt dan?

f. Gesteld dat tussen A en B als datum voor de levering van bouwplaten is afgesproken 20 december 1991. B levert die dag niet. A staat hem een uitstel toe van uiterlijk 14 dagen, maar ook op die dag blijft B in gebreke. A wil van de koop af. Welk recht is van toepassing?

g. Idem als onder f, met dit verschil dat A geen uitstel toestaat, maar B sommeert om binnen 14 dagen te leveren op straffe van rechtsmaatregelen.

h. Gesteld een overeenkomst tussen A en B voor het leveren van bouwplaten omstreeks eind december 1991. Op Kerstdag brandt B's fabriek af. Met man en macht probeert B de produktie weer op te starten c.q. aan zijn leveringsverplichtingen te voldoen. Het heeft er aanvankelijk alle schijn van dat hij in zijn streven zal slagen, maar op zeker moment

medio januari 1992 moet desondanks worden vastgesteld dat het hem niet gelukt is en ook niet lukken zal. Moet dan voor het bepalen of sprake is van blijvende onmogelijkheid (overmacht) en van de daaraan verbonden gevolgen het oude of het nieuwe recht worden gehanteerd?

i. Luiden de antwoorden op de vragen d–h anders indien sprake is van een consumentenkoop?

9. Onrechtmatige daad: aansprakelijkheid en schadevergoeding

a. Gesteld een handeling van A in december 1991, tengevolge waarvan in januari 1992 schade ontstaat. Naar welk recht moet dan ingevolge o.m. artikel 173 OW I beoordeeld worden:

- A. de onrechtmatigheid van de handeling?
- B. de aansprakelijkheid van A?
- C. de (omvang) van de schadevergoeding?

b. Hoe moeten de vragen sub a worden beantwoord in het geval dat sprake is van een onrechtmatige toestand (blokkade, staking, beslag), beginnend op 15 december 1991 en voortdurend tot 15 januari 1992, waarbij iedere dag meer schade ontstaat?

c. De commissie is verbaasd over de opmerking in de memorie van antwoord, p. 13 dat artikel 6:104 (winstafgifte) onmiddellijke werking heeft. De bepaling heeft immers niet alleen en zeker niet voornamelijk te maken met het begroten en afwikkelen van schade, maar creëert integendeel een in het algemene vermogensrecht nieuwe aanspraak. De commissie zou hierover gaarne een verduidelijking van het standpunt van de Minister vernemen.

10. Termijnen

In de Tweede Kamer is uitvoerig op de overgangsrechtelijke problematiek van termijnen ingegaan. De commissie heeft hierover geen vragen meer, maar hecht er wel aan op te merken dat het stelsel dusdanig is dat iedereen zo spoedig mogelijk na 1 januari 1992 zal moeten nagaan welke veranderingen het nieuwe recht teweeg zal brengen. Het overgangsrecht biedt betrokkenen – rechtshulpverleners met name – weinig tijd.

11. Algemene Voorwaarden

De commissie vraagt zich af hoe reëel de ingevolge artikel 191 OW I uitgestelde werking van afdeling 6.5.3 (algemene voorwaarden) met een jaar is. In HR 25 april 1986, NJ 1986, 714 inzake Van der Meer/gemeente Smilde is immers in vèrgaande mate geanticipeerd op het nieuwe recht, zij het dat geen vernietiging kon worden uitgesproken, maar getoetst moest worden aan de goede trouw. Zie ook de memorie van antwoord, p. 36, waarin dit met zoveel woorden is vermeld. In een andere uitspraak van dezelfde datum (Consumentenbond/Smilde) is de collectieve actiebevoegdheid van de afdeling nog niet erkend. Voor deze onderdelen blijft de één-jaarstermijn derhalve zin hebben. Wat betreft de inhoud van de voorwaarden echter, is het voor de commissie zeer de vraag of artikel 191 mensen niet op het verkeerde been zet. Moet niet worden geadviseerd om zo spoedig mogelijk – ook al vóór 1 januari 1992 – de voorwaarden aan het nieuwe recht aan te passen? De commissie meent dat het wellicht goed zou zijn een dergelijk advies, dat de consequentie is van hetgeen in de memorie van antwoord, p. 36 is opgemerkt, in de wetgevingsstukken te vermelden. Het bevordert de duidelijkheid.

12. Onvoorziene omstandigheden

In het verlengde van het voorafgaande, ligt het navolgende. Artikel 195 bepaalt dat de rechter bij de toepassing van de artikelen over onvoorziene omstandigheden (artikel 6:258/260) geen rekening mag houden met een wijziging in de omstandigheden van vóór 1 januari 1992. Hetzelfde is bepaald in artikel 165 (erfdienstbaarheid), artikel 169 (erfpacht) en artikel 171 (opstal). Op artikel 6:258 is echter inmiddels al geanticipeerd, o.m. in HR 27 april 1984, NJ 1984, 769 (Nationale Volksbank/Sipke Helder). Niet onwaarschijnlijk is dat hetzelfde zou zijn gebeurd bij de genoemde zakelijke rechten indien de kwestie aan de rechter zou zijn voorgelegd. Bestaat niet de vrees, zo vraagt de commissie zich af, dat in ieder geval artikel 195, maar wellicht ook de artikelen 165, 169 en 171, in dit opzicht mensen op het verkeerde been kan plaatsen? En is het daarom ook hier voor de hanteerbaarheid in de praktijk niet beter onder bovenstaand kopje (nog eens) aan te geven hoe de bepaling(en) moet(en) worden opgevat?

13. Artikel 3:86 e.v. (het nieuwe artikel 2014 BW en 1910 BW)

Over deze, vanouds moeilijke, materie legt de commissie gaarne de navolgende casus aan de Minister voor.

a. A koopt in december 1991 op een openbare veiling van Sotheby een schilderij van een 19e-eeuwse meester. In januari 1992 meldt B zich bij A als de eigenaar van het schilderij, bij wie het op 12 september 1991 is gestolen. Welk recht is van toepassing?

b. Hetzelfde geval als a, maar met de volgende variaties:

- A heeft het schilderij onderhands verkocht
- B meldt zich pas eind 1994 bij A als de bestolene
- A heeft het schilderij voordat B zich bij hem meldt, maar ná 1 januari 1992 aan de bank in (bezitloos) pand gegeven tot zekerheid van zijn schulden
- A heeft het schilderij voordat B zich bij hem meldt, maar ná 1 januari 1992, aan X doorverkocht.

c. A verkoopt en transporteert zijn woning aan B op 15 september 1991. B verkoopt en levert het huis aan C op 18 mei 1992. Daarna vordert A in rechte met succes vernietiging van de overeenkomst A-B op grond van undue influence. Welk recht beslist over de vraag of C eigenaar is of niet? Maakt het verschil of C het huis verworven had voor 1 januari 1992?

d. A verliest op 2 januari 1989 op straat zijn kostbare Patek Philippe horloge. B vindt het en verkoopt het enige dagen later aan C. In juni 1992 herkent A zijn horloge bij C en eist het op. Welk recht is van toepassing?

e. Hetzelfde geval als d, maar met de volgende variaties:

- het horloge wordt verloren op 2 januari 1991
- het horloge wordt na 1 januari 1992 doorverkocht aan C
- het horloge wordt door B aan de politie overhandigd en daar «ontdekt» A het in juni 1992.

14. Hypotheekrecht

Bij de commissie is de volgende vraag gerezen. Naar huidig recht kan de eerste hypotheekhouder het restant van de opbrengst bij verkoop compenseren met andere vorderingen die hij op die debiteur heeft. Dit is

beslist in HR 30 mei 1930, NJ 1930, 945 (Maas en Waalse Bank II). Die bevoegdheid bestaat ook in geval van faillissement. Naar nieuw recht is deze compensatie ingevolge artikel 3:270 e.v. niet meer mogelijk. Hebben deze bepalingen onmiddellijke werking, indien ingevolge artikel 116 OW I de executie naar nieuw recht plaatsvindt of geldt hier het beginsel van artikel 69 OW I: eerbiedigende werking?

15. Zekerheden, voorrechten en kredietverkeer: de onderlinge verhouding van crediteuren

Het gaat hierbij om met name de verhouding van crediteuren met een voorrecht, met een eigendomsvoorbehoud, met een recht van reclame, een retentierecht, fiduciaire eigendom en een pandrecht. Materieelrechtelijk is de materie zeer complex. In het kader van de Invoeringswet deel 4 heeft de commissie er veel aandacht aan besteed. Thans gaat het alleen om de overgangsproblematiek. De commissie formuleert een aantal casusposities.

a. A levert materialen aan B. Hij houdt zich de eigendom voor. B had voordien al een overeenkomst gesloten met de bank inhoudende de overdracht van alle tegenwoordige en toekomstige voorraden, machines en vorderingen tot zekerheid voor alle tegenwoordige en toekomstige schulden. Gesteld dat de materialen geleverd worden eind december 1991 en dat B nog geen twee weken later in staat van faillissement wordt verklaard, terwijl de materialen nog niet zijn verwerkt. Welk recht beheerst dan de rechtsverhouding van A, B en de bank?

- b. Hetzelfde geval als onder a, met deze variatie dat
- A (onder oud recht) het voorrecht van de verkoper kon inroepen
 - A een recht van reclame heeft.

c. Hetzelfde geval als onder a, met dit verschil dat de materialen na 1 januari 1992 verwerkt zijn tot bouwpakketten en dat A bij de overeenkomst met B bedongen heeft dat de te produceren bouwpakketten door middel van een c.p. bij voorbaat aan hem in eigendom worden overgedragen, tot zekerheid van al zijn tegenwoordige en toekomstige vorderingen op B. Welk recht beheerst dan de rechtsverhouding van A, B en de bank?

d. Hetzelfde geval als onder c, met dit verschil dat de bank, die het faillissement zag aankomen, (na 1 januari 1992) afgifte van de reeds vervaardigde bouwpakketten had verzocht en verkregen. Maakt dit verschil?

e. A heeft al in 1982 tot zekerheid van al hetgeen de bank (B) te eniger tijd van hem te vorderen heeft o.m. al zijn tegenwoordige en toekomstige vorderingen overgedragen. Maandelijks vervaardigt A cessielijsten. Bepaald is dat het aannemen en behouden van de cessielijsten door B zal gelden als aanvaarding van de overdracht van de daarop vermelde vorderingen. Alle girale betalingen door en aan A lopen via diens rekening bij B.

Gesteld dat A in maart 1992 in staat van faillissement wordt verklaard. In januari en februari 1992 zijn op dezelfde voet als voorzien cessielijsten gemaakt en aanvaard. De curator wijst er op dat deze lijsten niet conform het nieuwe recht zijn opgemaakt (artikel 3.9.2.3 = artikel 3:239) en bestrijdt de aanspraken van de bank op deze vorderingen. Is dit standpunt van de curator juist met andere woorden is op de situatie nieuw recht van toepassing?

f. Hetzelfde geval als onder e, met dit verschil dat een aantal vorderingen op de cessielijsten van januari en februari inmiddels, dit wil zeggen na 1 januari 1992, betaald zijn op de rekening van A bij de bank en dat te dien aanzien de bank zich op verrekening beroept. Welk recht is van toepassing op het geschil tussen curator en de bank?

g. Hetzelfde geval als onder e, met dit verschil dat een vordering van A op een derde M, opgenomen op de cessielijst van december 1991, in januari 1992 wordt gecedeerd door A aan X, waarbij X de overdracht meteen aan de derde M heeft betekend. Welk recht beheerst dan het geschil tussen X en de bank?

h. Verzamelaar A heeft een deel van zijn schilderijencollectie tot zekerheid van zijn schulden aan de bank overgedragen bij akte van 5 april 1986. In 1992 moet een van de schilderijen worden gerestaureerd. Dat gebeurt, maar A kan de rekening niet betalen. Ook andere schulden laat hij onbetaald. Hij wordt failliet verklaard. De restaurateur weigert het schilderij af te geven aan de curator of aan de bank, totdat de rekening is betaald. Door welk recht wordt dit geschil beheerst?

De voorzitter van de commissie,
Heijne Makkreel

De bijzondere griffier van de commissie,
Vranken